

Dotaz:

(ze dne 27. 2. 2014)

Píši diplomovou práci na téma uprchlictví v ČR a konkrétně se zabývám vlivem uprchlíků/ azylantů/ držitelů doplňkové ochrany na českou ekonomiku a český pracovní trh. V mém výzkumu by mi byly nápomocné následující informace:

1. Zaměstnávání azylantů/ držitelů doplňkové ochrany/ žadatelů o MO
 - a. Statistiky zaměstnanosti
 - b. V jakých odvětvích pracují
 - c. Jaké množství z nich podniká
2. Jakým způsobem pomáhá stát při hledání zaměstnání těmto lidem? Podpůrné programy?
3. Jaké jsou překážky při zaměstnávání těchto lidí?
4. Jak ovlivňuje zaměstnanost cizinců český pracovní trh?
5. Problematika remitencí u uprchlíků. Zda-li jsou, jaká je jejich výše a charakteristika?
6. Jakou měrou přispívají azylanti/ držitelé doplňkové ochrany do státního rozpočtu?

Odpověď ředitelky odboru kabinet ministryně:

Vážená paní,

na základě Vaší žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), doručené MPSV dne 27. března 2014, sděluji, že část Vaší žádosti svým charakterem neodpovídá zákonu. Přesto sděluji následující:

MPSV jako gestor pro agendu zahraniční zaměstnanosti spravuje čtvrtou část zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen "zákon o zaměstnanosti"), která upravuje zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.

Z hlediska tohoto zákona lze rozlišit cizince (a to pouze tzv. cizince ze třetích zemí, neboť občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci a rodinní příslušníci občana České republiky nejsou dle zákona o zaměstnanosti považováni za cizince) na českém trhu práce podle institutu, jehož prostřednictvím mohou být v České republice (dále jen „ČR“) zaměstnáni. Tímto institutem je buď povolení k zaměstnání, modrá karta nebo zelená karta.

Zákon o zaměstnanosti rovněž vymezuje, které osoby mohou být zaměstnány i bez prostřednictví výše uvedených institutů. Jedněmi z těchto osob, jež pro zaměstnání v ČR nepotřebují povolení k zaměstnání, modrou ani zelenou kartu, jsou cizinci, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany.

Tyto osoby mají právo na území ČR legálně vykonávat zaměstnání podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, provozovat živnost v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, či podnikat dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. K výkonu zaměstnání nepotřebují povolení k zaměstnání, pouze zaměstnavatel je povinen o této skutečnosti písemně informovat příslušný úřad práce. V evidenci úřadů práce jsou informace o zaměstnanosti těchto osob, jejich pohlaví, zařazení podle odvětvové (oborové) klasifikace ekonomických činností, nejvyšší dosažené vzdělání atd.

Ohledně dat týkajících se azylantů se doporučují obrátit na Ministerstvo vnitra ČR, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „OAMP MV ČR“).

Jak bylo naznačeno výše, azylanti či držitelé doplňkové ochrany (a obdobně občané EU/EHP a Švýcarska) mají na českém trhu práce stejné podmínky jako občané ČR. Mohou být zaměstnání, provozovat živnost či podnikat. Nemohou-li si zaměstnání nalézt sami, mohou se, stejně jako občané ČR, obrátit na příslušný úřad práce, případně nestátní neziskové organizace a registrované agentury práce, které jim pomohou s hledáním zaměstnání či zakládáním živnosti, a to prostřednictvím individuálního poradenství a služeb poskytujících zvýšení jazykové i odborné dovednosti, tedy rekvalifikačních programů (úřady práce, agentury práce) či bezplatných kurzů (neziskové organizace).

Zároveň je možné využít podpůrné programy na pomoc azylantům či držitelům doplňkové ochrany, jež zahrnují programy na jazykovou, pobytovou i pracovní integraci. Tyto podpůrné programy zajišťuje OAMP MV ČR, a proto se, prosím, pro tyto informace obraťte přímo na tuto instituci.

Na druhé straně žadatelé o mezinárodní ochranu, kteří čekají na vyřízení své žádosti, musí pro přijetí do zaměstnání získat povolení k zaměstnání. Toto povolení k zaměstnání mohou z důvodu ochrany trhu práce (neblahým zkušenostem se zneužíváním žádostí o mezinárodní ochranu) získat až po uplynutí 12 měsíců ode dne podání žádosti o udělení azylu (podle § 97 odst. 1 písm. f) zákona o zaměstnanosti). Povolení k zaměstnání vydává cizinci na jeho žádost příslušná krajská pobočka Úřadu práce, aniž by posuzovala situaci na trhu práce.

Cizinci ve smyslu zákona o zaměstnanosti jsou, jak již bylo uvedeno, především občané tzv. třetích zemí, kteří nejsou občany Evropské unie ani jejich rodinnými příslušníky ani rodinnými příslušníky občana České republiky.

Tito cizinci mohou být na území ČR v běžných případech zaměstnání buď prostřednictvím institutu povolení k zaměstnání, zelené karty nebo modré karty. Povolení k zaměstnání je, opět v běžných případech (myšleno bez výjimek stanovených zákonem o zaměstnanosti), vydáno pouze pokud se jedná o ohlášené volné pracovní místo, které nelze s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil obsadit jinak. Obdobně zelené a modré karty jsou určeny pro cizince, kteří budou na českém trhu práce vykonávat klíčové či vysoce kvalifikované pracovní pozice. Z uvedeného plyne, že cizinci jsou nezbytnou součástí trhu práce ČR, a to protože vyvažují nedostatek českých pracovních sil a obohacují trh práce ČR o kvalifikace, jimž se zde nedostává.

Jak již bylo uvedeno, azylanti či držitelé doplňkové ochrany mají na českém trhu práce stejné podmínky jako občané ČR.

Problematikou remitencí a přispívání azylantů do státního rozpočtu se MPSV nezabývá. K těmto tématům by Vám mohlo sdělit více informací Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo financí ČR.

S pozdravem